

5. STARPTAUTISKĀ KLASISKĀS FILOLOĢIJAS BIENNĀLES KONFERENCE

ANTIQUITAS VIVA 2016: VĀRDS VĀRDNICĀ UN TEKSTĀ

2016. gada 7.–8. aprīlis
Latvijas Universitāte, Rīga

THE 5TH INTERNATIONAL CLASSICAL PHILOLOGY BIENNIAL CONFERENCE

ANTIQUITAS VIVA 2016: WORD IN DICTIONARY AND TEXT

April 7–8, 2016
University of Latvia, Riga

SENO IZDEVUMU IZSTĀDE LATVIJAS NACIONĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ

Berga Renāte, Strode Anna

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Alekseja Apīņa reto grāmatu un rokrakstu lasītava ir sagatavojusi nelielu seniespiedumu un rokrakstu izstādi, kas veltīta konferences tematikai.

Godinot pirms 2400 gadiem dzimušo Aristoteli, aplūkošanai piedāvāti vairāki 16.–17. gs. iespiesti sengrieķu filozofa darbi ar humānisma laika pētnieku komentāriem, kā arī kāds Olomoucas jezuītu ordenī 1584. gadā tapis rokraksts – komentāri par Aristoteļa “Loģiku”¹.

Izstādes, tāpat kā konferences, galvenais uzmanības objekts ir vārds vārdnīcā, tādēļ tika atlasīti nozīmīgi Rietumeiropā iespiesti leksikoni un tēzauri. To vidū ir, piemēram, izcilo franču klasisko filologu – Robēra Etjēna (*Robert Estienne*, 1503–1559) sastādītā latīņu-grieķu-vācu valodas vārdnīca², Šarla Dukanža (*Charles du Fresne Du Cange*, 1610–1688) svarīgākais darbs – viduslaiku un vēlīnās latīņu valodas glosārijs³. Izstādītas arī vairākas dzejas vārdnīcas, vienu no tām ir sastādījis ievērojamais antīko tekstu pētnieks, izdevējs un iespiedējs Alds Manūcijs (*Aldo Manutio*, 1449–1515)⁴.

Atspoguļojot izdevumus, kas saistīti arī ar Baltijas jūras reģionu, izstādē aplūkojama, piemēram, Rīgā izdota vācu-latīņu valodas vārdnīca⁵ Domskolas audzēkņu vajadzībām, kā arī Tartu iespiesta zviedru izcelsmes garīdznieka Johana Georga Geceļa (*Johannes Georgus Gezelius*, 1615–1690) sastādīta grieķu-latīņu valodas vārdnīca⁶. Iespieddarbu vidū

¹ *Commentaria in universam Aristotelis Logicam, una cum quaestionibus Auctore R. P. M. Stephano Lentio Societatis IESU. Olomucii, 1584. RXA182, N5.*

² *Stephanus, R. Lexicon trilingue, ex thesauro Roberti Stephani et dictionario Ioannis Frisii... Argentorati: T. Rihelius, 1609. RW3/366.*

³ *Du Cange, Ch. du Fresne...Glossarium ad scriptores mediae et infimae Latinitati... T.1. Francofurti ad Moenum: J. D. Zunner, 1681. RW3/365.*

⁴ *Manutius, A. Thesaurus elegantiarum... Editio decima sexta prioribus emendatior. Coloniae Agrippinae: J. Kalcovius, 1655. RW1/111.*

⁵ *Vocabularium, pro quinta classe, Scholae Rigensis, ap captum puerorum, et idiotismum loci, adornatum. Rigae : Apud Sam. Laur. Frölich, 1724. RW2/2756.*

⁶ *Gezelius, J. G. Lexicon Graeco - Latinum.... Dorpati Livonorum: a Johanne Vogelio, 1649. RW2/1308.*

sevišķi izceļas kāds senebreju-latīņu valodas vārdnīcas manuskripts⁷ ar Rīgas Ķeizariskā liceja bibliotēkas īpašuma atzīmi.

Visbeidzot, apliecinot to, ka iespieddarbi sniedz ne tikai intelektuālu, bet arī vizuālu baudījumu, skatītāju acupriekam ir izstādīti arī divi *folio* formāta grafikas izdevumi, kas piesaista klasiskās senatnes mīļotājus. 18. gs. angļu arhitektu – Nikolasa Reveta (*Nicholas Revett*) un Džeimsa “Atēnieša” Stjuarta (*James “Athenian” Stuart*) dokumentētās Atēnu drupas – gravējumi, plāni un kartes ar mērogiem, kas ir pirmais šāda veida pētījums par Seno Grieķiju⁸. Mākslas pasaulē plaši pazīstamā itāliešu grafiķa Džovanni Batistas Piranēzi (*Giovanni Battista Piranesi, 1720–1778*) talants novērtējams Romas senatnei veltītajā albumā “Romas antikvitātes”⁹, kur mākslinieks iemūžinājis antikās Romas arhitektūru, rekonstruējot no drupām vai celtnu fragmentiem daļēji vai pilnīgi zudušus arhitektūras objektus.

Izstādi sagatavojušas: **Renāte Berga, Ināra Buca, Ilze Kalnbērziņa-Prā** (Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvija) un **Anna Strode** (Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, Latvija).

⁷ Senebreju-latīņu valodas vārdnīcas manuskripts. (*S.l.*, pirms 1771.g.). RXA222S, N7.

⁸ Stuart, J. and Revett, N. *The Antiquities of Athens*. Vol. 1-2. London: J. Haberkorn, 1762. RW4/105.

⁹ Piranesi, G. B. *Le antichita Romane*. Vol. 1-2. Roma : A. Rotilj, 1756. RIW-1/62.